מודעה רבה

מאת כנסת „מחזיקי הדת” בווארשא.

פיל עסען היר פלייש. ניט פרעגענדיג פון וואנען דיא פלייש איז, פערלאזיגזיכדיג אויף דעם פליישער. דאס ברייננט דאס עס ווערען היער אויסגעגעסען פיל אקסען, קעלבער, שעפסין, אויך עופות, וועלכע ווערען געשאכטין דורך שוחטים וואס האבען אויף זיך קיין שום השגחה פון קיין שום ב"ד בעולם, גם אויך אזעלכע וואס אויך ניט די שוחטים זאגען כשר, נור וועלכע די קצבים זעלבסט זאגען כשר ודי"ל. ועס איזט שוין היער אויך פערקויפט געווארען פערד לעבער פיר רינדער לעבער, און אויך חלב דאורייתא פיר שמאלץ, אזא נאכלעסיגקייט אין מאכלות אסורות איז א גרויסער חילול השם, א מכשול גדול פאר זיך און פאר אנדערע, כמובן. דארום זענען מיר מודיע אז ווער עס וויל זיין געזיכערט אז ער עסט כשר פלייש, און געהמט ניט אין די 3 יאטקעס (היינו די פלייש באזארען געגשא 4. פראנציט-קאנער 19. טווארדא 1). זאל קויפען פלייש נור אין די געוועלבער, וועלכע האבען א הכשר פון ב"ד אויף זייער נאמען, און אכטונג געבען אויף דעם חודש און דעם יאהר פון הכשר. די געוועלבער וועלכע האבען הכשרים ווערען אויפגעזעהן דורך משגיחים עס זאל דארט ניט קומען קיין אנדער פלייש נור היגע, וועלכע שטייט אונטער השגחת הבד"צ. און עס זאל זיך אבגיסין אין דער צייט כדין. מען זאל וויסען אז די מורי הוראה יצ"ו נעהמען פיר דעם הכשר קיינע געלד ניט, און חוץ די 10—15 קאפ' וואכענטליך וואס קאסט דעם פליישער אויף די הוצאה פון די משגיחים, קאסט איהם דער הכשר גאר ניט, און די פלייטער וועלכע האבען ניט קיין הכשר ויהיו מי שיהיו, אפילו דיא יחסנים איז נור וויל זייא ווילען האנדלען מיט פרעמדע פלייש אויך, וועלכעס עס איז אויף זיי אויסער דעם איסור פון שחוטי־חוץ וועלכעס איזט שוין לאנג אונטער געשריבען באיסור גמור פון אלע גדולי עולם ובתוכם גם גדולי ווארשא בדור שלפנינו זכרם לברכה. זא וויא עס איזט צו זעהן אין כרוז פון שנת כת"ר וואס מיר זענען דא מעתיק. קען מען אויך ניט זיכער זיין מיט זייא פון חשש נבילה וטריפה ר"ל, די לנזהר:

וכמה גדולים דברי חכמים וויא גרויס זענען די רייד פון די חכמים חכמי הדורות שלפנינו ברוך שבחר בהם ובדבריהם. זייא האבען געזעהן פאראויס דעם מכשול וואס קען ארויס קומען פון שחוטי־חוץ, און זייא האבען געלייגט א איסור וחרם חמור ניט צו ניצין קיין שחוטי־חוץ. נור וויל דיא זאך איז דא היער נתפרץ געווארען וויל דער עולם האט זיך איין גערעדט אז דא אין ווארשא איז ניטא דער איסור, איז מען געקומען צו די אלע מכשולים כנזכר, ה' יכפר בעד, דערום האבען מיר געפונען פיר גלייך דא מעתיק צו זיין דעם כרוז פון שנת כת"ר בחתימות יד כל רבותינו נוחי נפש וללה"ת אין יענער צייט ואשר היוה מונח תחי' הגביר הנכבד ר' נחום שפיגילגלאס בין הכתבים של אביו ז"ל הרב המנוח ר' נתקא נ"ע מר"צ דפה) פון וועלכען עס איז צו זעהן אז דער איסור שחוטי־חוץ איז דא היער נאך פון לאנג:

וזה לשון הכרוז אות באות:

בעזה"י

מו"עה מבר"צ דפת.

לאשר נתברר לנו דאס עס טראגען וויטער ארום אנשים בשר למכור בחזקת כשר והוא טרפת, וכבר נכשלו הרבה בע"ב דפה באיסור אכילת טרפות אשר ידוע חומר האיסור לכל ישראל, לזאת מחויבים אנחנו להודיע עוד הפעם לכל אנשי עירנו עס זאל קיינער נישט קויפען קיין פלייש בייא קיין שום מענש נאר אין דיא יאטקעס הכשרים הקבועים פה, אויך זאל קיינער נישט זאגען דאס אויף דעם מענש מעג מען זיך סומך זיין הגם ער קאן דעם מענש *), עס איז איין איסור גמור צו קויפין נאר ביאטקעס, היינו הן אליין הן ע"י שליח וואס הבעה"ב שיקען קויפין נישט בייא דיא וואס קויפין פריהער און ברענגען דער נאך לבעה"ב יהיה מי שיהיה:

גם נתברר לנו כמה מכשולים ממוכרי אווזות שחוטות שמכרו אסורות בחזקת כשרות. ע"כ מזהירים אנחנו ג"כ באזהרה גדולה לכל אחב"י דפה מען זאל נישט קויפין בייא קיין שום מוכר אווזות קיין גאנז נור אז דיא גאנז וועט זיין גיחתומת בחותם שניתן לחשוחטים וכן אינזייקיס זאלען ג"כ זיין גיחתמת בחותם אצל המוכרים **):

גם

*) דא עקא, דער גאנצער מכשול איז באמת ביז היינט, איבער דעם וואס פיל פערלאזען זיך אויף זייערע יחסנים פליישער, און זאגען „בייא איהם איז גיטא וואס צו שרעקען זיך, בייא איהם מעג מען געהמען אן א הכשר אויך, איך נעם שוין בייא איהם א סך יאהרען”. אבער מען איז שוין גוט דערגאנגען אז אויף דעם סמך איז טאקי דוקא בייא דיא יחסנים אין די געוועלבער שחוטי־חוץ מכל המינים, עס איז אויך זיך נישט צו פערלאזען אויף די עדות פון די מנקרים אין דעם. וויל זייא זענען אנוסים און נוגעים בעדותם, ודי"ל.

**) מיר האבען דא די גילעגענהייט פארלייגין דעם היזיגען יעצטיגען ב"ד יצ"ו. אז איבער די מכשולים וואס איז יעצט ווידער געווארען מיט די עופות דאס עס שעחטין פיל שוחטים שלא ברשות אין די קעלערס און עס ווערט געברייננט עופות פון דער גאנצער וועלט ניט וויסענדיג ווער די שוחטים זענען, וואלט יעצט אויך גלייך גיוועזן איינארדיגען עס זאל זיין בלאמבעס אויף יעדער עוף. און אלע וועלכע ווילען עסען א כשר שטיקעל עוף זאל געווארינט זיין ניט צו קויפין קיין שום עוף סיידין עס זאל זיין אויף דעם בולעק א בלאמבע פון די שוחטים פון די שעחט הייזער.

גם איז כען מודיע אז יעדער אין דער היים זאל נזהר זיין אז ער שיקט שעחטין איין עוף זאל ער אנזאגין אז דער שליח זאל ניט גיין אין קיין אנדער ארט נור אין די גלאוונא יאטקעס וויל נאר דארט שטייען די שטאדט שוחטים, טאוב ער וויל קען ער אנזאגין אז ער זאל ברייגגען מיט א בלאמבע, די בלאמבע קאסט גאר ניט. אויף דעם עוף וואס האט געשאחטין א שוחט שלא ברשות ב"ד איז אויף איהם א שאלה.

בשוה כפי שיבואו עמו לעמק השוה. או שיקבל הרב מהשו"בים סך שלשה רו"כ בכל שבוע ושבוע. ואז לא ישלמו לו להרב עבור השאלות שיפסוק להם. והברירה ביד הרב באיזה אופן ישלמו לו עבור טרחתו:

יב) **בכל** עת שיבוא הרב מנאווידוואהר לפעלצעוויזנא וידרוש מהשו"בים להראות לו את סכיניהם הן קודם השחיטה הן לאחר השחיטה. אז מחויבים להיות סרים למשמעתו. וזאת יהי' עד שיתברר מפי בד"צ למי שייך ההשגחה על השו"בים דפה. אם להרב מנאווידוואהר יען שכפר פעלצעוויזנא הוא בגליל שלו. או להבד"צ דעיר ווארשא אשר לפי דבריהם השגיחו עד כה בהשגחת השו"בים וכימ"ש דפה:

יג) **ולפי** ראות עינינו צריך שיהי' פה עוד שו"ב א' חדש יען שהשחיטה פה רב מאוד עבור ב' שו"בים. ויתנהג ג"כ כפי הסדר של השו"בים בפה ותקנת הזביחה הנ"ל והשו"ב החדש יתמנה פה עפ"י הרב מנאווידוואהר בהסכמת המו"ל מווארשא. כ"ימ ר' יודיל סג"ל ור' פתחי' הארענבלאס שיחיו:

יד) **אם** אחד מהשו"בים לא יקבל ע"ע התקנות וסדר הזביחה כנ"ל ויפרד א"ע מחביריו השו"בים אז אין רשאי לשו"ב חדש שיבוא לשחוט פה בשותפות עם השו"ב שילך להרוס האחדות ותקנות הזביחה כנ"ל:

טו) **אם** יעבור א' מהשו"בים או החותם אפילו על דבר אחד מהדברים הנ"ל אזי יהי' מסולק מאומנתו לפחות על ששה שבועות בפעם הראשון ע"י המשגיח בד"צ. ובפעם השני' יתפטר ממשמרתו וזאת יהי' עפ"י בד"צ כפי שיגיע המשגיח לפני הבד"צ. וכ"ז בתנאי אם יהי' ע"ז רשיון הממשלה יר"ה. ובאעה"ח יום ב' תבא תרס"ה פעלצעוויזנא:

שמעון דובער במו"ה אברהם ז"ל רב בשעדליק.
צבי יחזקאל מיכלזאהן אבד"ק פלונסק והגליל.
שמואל שלמה בה"ר אברהם חונה בלוקאווא.

אזהרה גדולה, להסיר מכשול.

כאשר נודענו כי רוב הוואָרשט הנאכל בערי מדינתנו נעשים בווארשא. וכן נודענו כי רוב הבשר הניקח לפאבריקי הוואָרשט בווארשא המה לא משחיטות בתי המטבחיים דווארשא העומד תחת השגחת הבד"צ דווארשא רק משחיטות בתי המטבחיים של חוץ לעיר בכפרים הסמוכים כמו פעלצעוויזנא. גראָכאָוו ועוד. אשר אין שם שום השגחה על השחיטות ובדיקות דשם. והנה בשנה העברה היינו אנו הח"מ בתור ב"ד אודות בית המטבחיים דכפר פעלצעוויזנא הסמוך לווארשא. ונשתוממנו ונבהלנו מאד בהודעינו את גודל המכשול והקלקלה בענין השחיטות ובדיקות דשם כי רבה העזובה. כי אין שם עליהם שום רב ומורה אשר יסורו למשמעתו. ובד"צ דווארשא אשר שמה על השוק יובא הבשר מתגוללים עמהם זה כמה אך אינם שומעים לקולם ואין בידם למחות מטעמים אשר אי אפשר לפורטם. והנה עשינו אנו ח"ם פסק ב"ד ותקנות קבועות אשר ע"פ יתנהגו השוחטים והקצבים. ועשינו עליהם למשגיח קבוע הרה"ג דנאָווידוואָהר הסמוך לשם תחת חסות הבד"צ דווארשא. אולם עתה כבר נגלגלו עמהם זה יותר מי"ב חודש והשחיטות דשם לא זו שלא נתקנה רק נתקלקלה עוד יותר ויותר. ע"כ מצאנו ווובת לנפשינו להודיע ולהזהיר את אחב"י בכל ערי מושבותיהם בכל מקום שהם כל אשר איננו רוצה להתגאל בחשש נו"ט לבל יאכלו שום בשר וואָרשט ובשר מעושן הנעשה בווארשא עד אשר יהי' עליהם הכשר ותעודה על כשרותם מאת הבד"צ דווארשא יהי' מאיזה פאבריק בווארשא שיהי'. וזו אזהרה על הקינים סוחרי הוואָרשט בכל מקום שהם לבל יקנו מן הפאבריקין בלי הכשר. ועל הקונים האוכלים לבל יקנו עד אשר יראו להם הסוחרים ההכשר חתום מאת הבד"צ דווארשא הממונה על השחיטה והשגחת הבשר כשר שם. והכשר כזה צריך להיות בכל תיבת וואָרשט בפני עצמה. או אז יהי' ביד הב"ד להשגיח ע"ז שיהי' בכשרות ואז ידעו ב"י מה הם אוכלים. ויאכלו ענוים וישבעו ויהללו את ה'. ולמזהיר ולנזהר שלומים יתן ה' כמי נהר. וה' יסיר כל מכשול מדרך עמנו: היום יום ג' ט"ב כסלו שנת תרס"ו לפ"ק.

שמעון דובער במהרר"א ז"ל אבד"ק שעדליץ. צבי יחזקאל מיכלזאהן אבד"ק פלונסק והגליל. שמואל שלמה בה"ר אברהם נ"י חונה בלוקאוואה.

הרב הגאון הגדול צ"ע מרן **אליהו חיים** מייזל הגאבד"ק **לאדז** כתב ע"ד הנ"ל מכתב ארוך. ומפני כי יארך הגליון, הננו מעתיקים בזה קיצור מלשונו הטהור הנצרך לתיקון הנ"ל:

כבוד כו' העומדים על משמרת הקודש לשמור דרך עץ החיים חיי עולם לגדור פרצת הדת בק' ווארשא יברכם ה':

אלי שמועה כי באה תפלח כל לב איש הישראלי. קול קורא ולא יפסוק לאמר כי הבשר המובא מק' ווארשא וסביבותי' בשר פיגול הוא בלי שום השגחת רבני העיר כו'. כל השומע כזאת תדאב לבו ונפשו. והנה אחר החו"ד נודעתי כי לא על שוחטי ק' ווארשא יצא הקול הזה רק על שחוטי האגפים אשר סביב לווארשא. ולאות אמת הגיעני פסק הרבנים הגאונים הצדיקים אב"ד דק' שעדליץ זצ"ל. ויבדלו לחיים הרבנים דק' לוקאווא ודק' פלונסק שיחיו. ושם מפורש נאמר כי מאגפי ווארשא יצא ויוצאים המכשולים האלו. אוי לנו שכך עלה בימינו. ובעוד הנני מצטער על קהלת ד' ק' ווארשא אשר שכניה מכשילים אותה התבוננתי כי גם לי בעצמי נוגעת הרעה הגדולה הזאת כי גם ללאדז מגיעים הדברים. יען כי בשר רב כו'. לזאת הנני לבקש מכבוד תורתם יעשו נא למען המצוה הרבה הזאת להציל רבים מאיסורי מאכלות אסורות ויראו אשר כל הבשר כשר כו' וכן הוואָרשטין המובאים משם לכאן יובא בתיבה והתיבה תהי' חתומה בחתימת המשגיח של ב"ד ובתוך מכתב ההכשר יהי' מבואר כמה וואָרשטין מונחים בה כו' ואעורר את כבודם להודיע לכל המקומות אשר ידעו כי מובאים לשם בשר וגם וואָרשטין מווארשא שיהיו נזהרים לבלי לקנות הבשר והוואָרשטין רק כשיהי' עליהם הכשר מאת הגאונים מורי הצדק בק' ווארשא הממונים על השגחת הבשר כשר שמה. וישלחו לשם העתק המסב"ד מהגאונים דק' שעדליץ ז"ל ודעמי'. והנני כו' אור ליום ב' י"ג שבט תרס"ז לפ"ק:

אלי' חיים מייזל אב"ד דק' לאדז.

המוצאים לאור כנסת "מחזיקי הדת" בווארשא

מן החובה על כל רב בעירו להזהיר על הדבר. ולצוות להדביק זאת בבה"כ ובב"מ.

פ"ל